

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani Zadružne zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni;
za četrt leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 10. junija 1904.

Poštno-hran. št. 864.846

ZADRUŽNA

Gozdne zadruge.

Naše zadružništvo se je poprijelo že različnih panog kmetijskega gospodarstva in doseglo tudi že lepe vspelle. Vedno več gospodarstevskih nalog, ki so za posameznika deloma ali celoma neizvedljive, prevzema zadružništvo.

Precej čudno pa je, da se še pri nas skoraj nič ni storilo za gozdarstvo.

Gozdarstvo je samo na sebi jako važna panoga gospodarstva — za kmeta celo glavna podlaga za blagostanje, — a racionelno gozdarstvo povzroča ravno malemu

posestniku več težkoč, kakor kaka druga panoga kmetijskega gospodarstva.

Ravno radi tega bi bilo gozdarstvo primeroma najbolj potrebno pomoči, ki jo daje zadružništvo.

Kolikor poznamo avstrijsko zadružništvo, ni mnogo zadrug, ki bi bile namenjene gozdarstvu.

Na Slovenskem se je vstanovila morda prva ali vsaj jedna prvih takih zadrug i. s. v Št. Lorenecu ob Dravi; ker pa nič ne zvemo o delovanju te zadruge, najbrž opravičeno domnevamo, da ne deluje.

Naša zveza se s stvarjo že precej časa bavi in jo je imela svoječasnno že tudi na dnevnem redu svoje skupščine.

Dogotavljanje novih in ravno za naše gozde velevažnih prometnih sredstev nas sili k nadaljevanju zapričetega dela.

Kolike važnosti so pri nas ravno kmečki gozdovi, pričajo nam številke:

Na Kranjskem je 442.309 hekt. gozdov t. j. 44.4% cele površine v čemer nadkriljuje našo deželo samo le Štajarsko, ki ima 47.9% gozdov; od teh je v kmečkih ro-

Podlistek.

Friderik Viljem Raiffeisen.

(Nadaljevanje.)

Odločil se je torej, da se dobrodelno društvo opusti, in da se od različnih namenov društva le samo ureditev kreditnih razmer obdrži za koji namen je ustanovil v maju 1864 zadružno na podlagi samopomoči.

Kakor so bile kreditne zadruge — ustanovljene po Schultze-Delitzsch — prirojene in namenjene za mesta in trge i. s. za rokodelce, delavce itd. — tako se je oziral Raiffeisen pri svoji zadruzi na kmečko prebivalstvo.

V tem tiči razlika med Schultze-Delitzsch-em in Raiffeisenom:

Schultze-Delitzsch se ozira v prvi vrsti vedno le na rokodelce in delavce, Raiffeisen pa na kmetovalce in je tudi namenil svoje zadruge za kmetovalce.

Novoustanovljena posojilnica v Heddesdorfu imela je v svojih pravih sledeči namen: Članom preskrbeti potrebne denarje s posojili in jim s tem omogočiti, da sami uživajo sadove svoje pridnosti ter dosežejo samostalnost, ki jih varuje revščine in njenih zlih posledic.

Delokrog posojilnice bil je omejen na občino Heddesdorf.

Ko je pa Raiffeisen njegov sorodnik W. Renckhoff, župnik v Anhausenu — opozoril, kako dobro da posluje posojilnica v Anhausenu — in pripisoval to posebno temu, da je okrožje posojilnice zelo majhno, je občni zbor posojilnice v Heddesdorfu dne 25. aprila 1869 sklenil, da se napravijo s posojilnice štiri posojilnice i. s. za vsako faro heddersdorfske občine t. j. za Hedderdorf, Bieber, Altwied in Eldkirchen jedna.

Glavni znaki teh Raiffeisenovih posojilnic so bili:

1. Brezplačno opravljanje zadružnih poslov;

2. omejena okrožja;

kah 224.950 hektarjev, torej več, kot polovica.

Na Štajarskem je, kakor smo prej omenili, 47·9⁰/₀ površine gozdovano i. s. je gozdov 1.073.937 hektarjev in od od teh je 546.300 torej tudi več kot polovica — v kmečkih rokah.

Na Koroškem je 456.871 hektarjev — 44·2⁰/₀ površine gozdov, in od teh 240.276 — v kmečkih rokah.

Na Primorskem je 230.779 hektarjev — ali 29·3⁰/₀ površine — gozdov — in od teh 120.441 — v kmečkih rokah.

Dalmacija ima 382.643 hektarjev gozdov — t. j. 29·7⁰/₀ površine — in od teh je 139.719 v kmečkih rokah.

Ker ima cela Avstrija 9.709.620 hektarjev gozdov t. j. 32·6⁰/₀ površine — in je od teh 2.799.136 ali 28·9⁰/₀ — v kmečkih rokah, pač ni treba posebej opozarjati na pomenljive številke, ki smo je gori navedli.

Splošno znana je pa žalostna resnica, da se ravno za kmečke gozde premalo skrbi in ti vsled tega ne dajejo rednih in trajnih dohodkov — in celo zginevajo.

Vzroki so različni:

Kmečki gozdovi so po največ na malih in zelo malih parcelah,

ki so vrh tega še raztrošeni in se še kosajo.

Kmetu manjka poduka, kako se naj za gozd skrbi.

Mnogo je krivo tudi, ker je pojedin kmet gospodarsko slab; da pokrije svoje potrebe, da zamaši luknje, ki so se napravile vsled zgube pri drugem njegovem gospodarstvu, sega po gozdu — sekira poje nemilo svojo pesem — na kaka načela umnega gospodarstva se ne ozira.

Za pogozditev se ne zmeni; — zanaša se, da bo narava že sama skrbela za ponovitev gozda, — da bi jo pri tem vsaj malo podpiral s tem, da bi pravilno izsekaval, mu ne pride na misel; kar je ravno pri roki, mora pasti, da se le denar dobi — lepo in žlahtno drevje zgine — mesto njega se pa šopiri ničvredno grmovje.

Prigodi se tudi, da vzame kmet vso steljo iz gozda i. s. pograblja vse do zadnjega listka — in ukrade svojemu gozdu naravni gnoj.

Mnogo kvara napravi se gozdom s pašo. Da bi se paša po gozdih popolnoma opustila, tega pač od kmeta ne moremo zahtevati — a to se mora zahtevati, da s pašo ne škoduje gozdu.

Za steljo pa še marsikomu ne zadostuje samo listje — sega še na drevo samo in ga obseka in

oklesti, da izgleda kakor kaka dolga, stara, izsušena devica.

Pa to še ni dosti, da kmet sam svojemu gozdu škodo dela, pomaga mu še prav pridno narava.

Živali, bolezen, veter, sneg, mraz, vročina, požarji; ta naravina sredstva so večna nevarnost.

Kmet žalibog na ve, kako da naj gozd obrani teh nevarnostij; da bi si najel izšolanega gozdarja, za to nima dosti sredstev in gozd tudi premalo nese.

A česar ne zmore jeden sam, to zmore skupno z drugimi.

Tudi za gozdarstvo velja: „Z združenimi močmi! Kmetje, osnujte si gozdne zadruge!“

Take zadruge naj bi imele namen, najeti izšolane gozdarje, ki bi pravilno skrbeli za gozde vseh članov. Seveda bi morali nadzorovati izkoriščanje gozdov, bodi si, da izkorišča vsak kmet svoj gozd, ali pa se izkoriščajo gozdovi vseh članov skupno — na podlagi primerne razdelilnega načrta, kar je posebno tedaj važno, če ima en del članov doraščene gozde, v kojih se more sekati, drugi del pa mlade gozde. Velevažna naloga take zadruge bi bila, da skrbi za prodajo lesa.

Če le kje, je posebno pri prodaji lesa kmet na slabem in se

3. daljši posojilni roki;

4. čisti dobiček se ne deli, temveč se steka v rezervne zaklade.

Ad 1. Člani načelstva in nadzorstva opravljajo svoje posle kot častne brezplačno — povrnejo se jim samo le povzročeni denarni izdatki. Odškodnino dobiva samo računar. Proti temu načelu se je že večkrat ugovarjalo, češ, da se na kmetih brezplačno zvrševanje posojilničnih poslov ne more doseči in tudi ni opravičeno, ker vsak delavec zasluži svoje plačilo. S zadnjim ugovorom strinjamo se tudi mi — a z drugih ozirov; če da posojilnica še tako mala pla-

čila onim odbornikom, ki zvršujejo njene posle, jim s tem že nalaga dolžnost za uzorno delo — med tem, ko se človek z leti neplačnega dela naveliča ali ga vsaj ne vrši s tisto natančnostjo, ki jo velja dolžnost.

Da bi se na kmetih pa ne doseglo brezplačno poslovanje — ta je bosa.

Še povsod se dobijo nesebični možje, ki žrtvujejo svoj čas in svoje zmožnosti za posojilnico, samo le, da koristijo ljudstvu.

Največ stori v tem oziru drugod in posebno pa pri nas duhovščina.

Da je pri nas gospodarska or-

ganizacija tako hitro in tako lepo napredovala, moramo se zahvaliti največ ravno duhovščini, ki se z vso vnemo žrtvuje za zboljšanje kmečkih razmer, za kar jo neprijatelji našega kmečkega ljudstva strastno napadajo in še ji celo vse mogoče postranske namene predbacivajo.

Tudi učiteljstvo bi bilo poklicano, da sodeluje v prid ljudstva pri posojilnicah in drugih združenjih, kar se drugod tudi godi — a pri nas so isti požrtvovalni možje učiteljskega stanu zelo redki, ki bi se brigali za združništvo.

(Dalje prihodnjič.)

mora zanesti na poštenost lesnih trgovcev.

Seveda bi morala zadruga popolnoma na svoj račun prodajati — ne pa samo posredovati — a za to je treba, da jo vodi trgovsko izobražen mož, ki pozna dobro razmere lesne trgovine — in je poštenjak.

Pravila za gozdne zadruge preskrbi „Zadružna zveza“, ki bo rada s svetom in dejanski podpirala in pospeševala ustanovitve. —n.

O mlekarstem zadrudništvu.

(Iz predavanja potov, učitelja g-da Wozaka pri avstr. mlekarstem shodu na Dunaju dne 27. januarja 1904.)

Avstrijsko mlekarstvo, tu in tam sicer izvrstno, vendar ne stoji na oni stopinji, ki bi bila lahko vir velikih dohodkov za naše dežele.

Leta 1900 je bilo v Avstriji 9¹/₂ milijona goveje živine, mej to pa 4³/₄ milijona krav, ki dajejo ok. 50 milijonov hektolitrov mleka na leto, kar znaša, liter mleka poprečno po 10 vin., kosmatega dobička 500,000.000 K; temu nasproti dobimo za glavna žita poprečno po 832,000.000 K.

Na Nemškem je znašal l. 1902 dobiček iz mlekarstva 1625, oni iz prodanega žita za kruh in ječmena za pivo pa 1679 milijonov mark (1 marka = K 1·20).

Umno mlekarstvo vodi za seboj vedno pomnoženo pridelovanje krmških rastlin, (v Avstriji je zasejanih 31% cele obdelane zemlje, ki je je 28·3 milijonov ha s krmo) in umno živinorejo.

Mleko in njeni izdelki niso samo ljudska hrana prve vrste, ampak tudi važno trgovsko blago. Avstrija je izvozila l. 1901 putra v vrednosti 12³/₄ milijona kron.

Ogrska pa je l. 1900 izvozila v našo polovico mlekarških izdelkov za 9·16 mil. kron.

Nemčija je dobila l. 1901 od zunaj za 47,000.000 K več, nego je sama ven prodala.

Angleška uvaža vsako leto za več nego 450,000.000 K mlekar-

skih izdelhov in mala Danska izvozi tja polovico potrebovanega blaga. Anglija povžije vse mlekarško blago, kar ga druge države ne potrebujejo, zato ima prvo besedo na svetovnem trgu.

Avstrija zavzema mej eksportnimi državami le ponižno mesto, naš glavni odjemalec je nemško cesarstvo. O kakem nadproizvajanju v mlekarstvu še ne moremo govoriti, kakor pri sladkorju, vendar pa moramo napeti vse moči, da si ohranimo in razširimo dose-danji trg, pred vsem je potreba, da izdelujemo finejše blago.

Da se je mlekarstvo v obče tako povzdignilo, se imamo v prvi vrsti zahvaliti iznajdbi posnemalnikov, dalje pa tudi tehničnemu, kemičnemu in bakterijologičnemu izboljšanju pripomočkov in metod v mlekarstvu, kakor tudi zadržnemu predelavanju in prodajanju mlečnih izdelkov.

Mleko je produkt, ki se vsled velike množine vode, lahko pokvari in ga je torej treba ali hitro povžiti ali pa predelati v puter, sir i. t. d. Posnemalnik v najkrajšem času in zelo ojestro posnema mleko, posneto mleko ostane sladko; mleko se ob enem tudi čisti, blago je trpežneje in več se ga dobi.

Posamezne zasebne mlekarije so zelo različne. Od najpreprostejše, kjer se mleko povžije v domači hiši in poklada prašičem — do največjega gospodarstva z mlekom in do najmodernejših, najpopolnejših mlekarjen.

Mali kmet je pri prodaji mleka, putra, masla, odvisen v večini od prekupca, ki mu plača kolikor le more nizko ceno in ki je navadno tudi zelo nesiguren odjemalec; blago malega posestnika je le majhne dobrote in čim več je modernih mlekarjen, toliko težje gre slabo blago v denar.

Drugače je pri velikih posestnikih, ki imajo za mleko stalne odjemalce, dobro urejene mlekarne, ki so deležni vsega dobička veletrgovine in ki imajo zase tudi

prednost samostojnega poslovanja, ki vsako konjunkturo brzo izrabi.

Mali posestniki so pač že precej spoznali korist ročnih posnemalnikov, ali kaj, ko se delo tako zelo drobi, blago vnič prodaja, ko je treba še vedno zatekati se k pre-kupcu; treba je v ta majhna podjetja vtikati veliko glavnice, ki se ne obrestuje in ne amortizuje.

Toda umno mlekarjenje posameznih posestnikov je mnogokrat najboljša priprava za zadržna podjetja: ravnanje s strojem, z razno posodo, opazovanje. Koliko smetane in putra se dobi iz 100 litrov mleka, večji dohodek, slednjič pa tudi vpoznanje napak mlekarjenja v malem, vse to mnogokrat vodi do snovanja mlekarških zadržug. Tu pa je dovolj prostora, ne samo za malega, ampak tudi srednjega in velikega posestnika.

Nujno je potreba, da podpiramo mlekarstvo malega posestnika do zadnje gorske kočice in sicer:

- 1.) S prirejanjem več dnevnih praktičnih mlekarških tečajev.
- 2.) Z nasveti pri nabavi mlekarškega orodja in strojev.

A eno najvažnejših naših kmetijskih nalog je, organizovati kmete v mlekarških zadržugah. Saj je mleko predmet, ki je za zadržno izkoriščanje zelo hvaležen, a ob enem je pa tudi delovanje pri mlekarstvu časih precej težavno in zamotano, zato je treba temeljite priprave in varne podlage.

Dokazov, kako potrebna je stroga organizacija naših kmetov ozir mleka, ima dovolj prednosom. Kolikokrat je že pisal „Kmetovalec“ ljubljanskim okoličanom: „Zmenite se mej seboj in soglasno sklenite prodajati mleko po 20 vin. liter“; in vendar ni nobenega vspeha, kar je popolnoma umljivo in v okolici drugih mest je še veliko slabše. V Kranju n. pr. dobivajo bogati meščani veliko večino mleka po 10 vin. od okoličanov, po 12 vin. le malo, po 14 vin. je par izjem. Neumnost čez neumnost. Pri tej ceni bi kmet

lahko nesel mleko v mlekarne v sredi vasi in bi dobil za smetano najmenj toliko denarja ob mesecu, kolikor ga dobi sedaj za omejeno množino mleka v mestu, pa bi imel doma dovolj posnetega mleka in prihranjena bi mu bila pot v mesto. Če bi pa take mlekarne bile blizu železnice in pošiljale ohlajeno mleko naprej, bi pa kmetje izhajali še brez primere bolje. Še eno besedo o tem v prihodnje.

Občni zbor Zveze čeških kmet. zadrug v Šleziji.

Ker pravi pregovor, da zgledi vlečejo, zato nas more le zanimati vsak veseli pojav na združnem polji drugih avstrijskih dežel, posebno slovanskih.

Iz poročil o obč. zboru kmet. zadrug v Šleziji posnamemo, da se je v pretečenem letu tamkaj združništvo močno razširilo, posebno Rajfajzenovke so popopolnoma izpolnile nade stavljene vanje.

Posebno se je povspelo „osrednje združno skladišče v Tropavi za Šlezijo in Moravsko“, ki je v zadnjih 5 mesecih prodalo 342 vagonov žita. Lepo se pričinja razvijati doslej zanemarjeno mlekarstvo in v zadnjem času tudi konsumna društva, za katera se vpele v kratkem enotno knjigovodstvo. C. kr. poljed. min. in šleski deželni odbor so dali pretečeno leto zvezi podpore 7000 K.

31. decembra 1903 je imela šleska zveza članov: 28 rajfajzenovih posojilnic, 6 drugih posojilnic, 3 mlekarske zadruge, 1 zadruga za kuhanje špirlita, 1 zelenjadarsko zadrugo, 1 tkalsko zadrugo, 14 konsum. društev, 1 združno skladišče za žito, skupaj 55 zadrug s 314 združnimi deleži. Po predavanji združnega revizorja g. K. Husnika o reviziji rajfajzenovih posojilnic, je zastavil nekdo vprašanje, jeli smejo občine svoje denarje vlagati pri

rajfajzenovih posojilnicah, oziroma jemati pri njih tudi posojila. Odgovoril je baron Störek, zastopnik splošne avstrijske zveze kmečkih zadrug iz Dunaja tako-le: Rajfajzenove posojilnice smejo dajati samo udom, zato je treba samo, da se vpiše občina pri domači posojilnici za uda in tako lahko dobiva pri nji posojila ali si da otvoriti tudi tekoči račun, kar je zanjo še najbolj pripravno. Ako pa hoče občina vložiti v rajfajzenovko denar, pa ni potreba, da bi morala biti njen ud.

Avstr. zadr. 1.

Nove posojilnice.

1.) Hranilnica in posojilnica na Colu, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

C. kr. deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani vpisalo jo je glasom sklepa z dne 2. marca 1904 ^{Firm. 126} ^{Zadr. II 114/1} v združni register.

Udje prvega načelstva so:

1. Anton Rupnik, posestnik na Rolju št. 3, načelnik;
2. Ivan Jane, župni upravitelj na Colu;
3. Frančišek Pregelj, pos. na Polju št. 19;
4. Štefan Lampe, pos. in trgovec v Višnjah št. 28;
5. Frančišek Bizjak, posest. v Orešju št. 22, odborniki.

2.) Hranilnica in posojilnica pri Št. Juriju pod Kumom, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

To zadrugo vpisalo je c. kr. okrožno kot trgovsko sodišče v Rudolfovem s sklepom od 21. marca 1904 ^{Firm. 40/4} ^{Gen. I. 120/3} v združ. register.

Člani prvega načelstva so:

1. Frančišek Avsec, župnik pri Št. Juriju pod Kumom, načelnik;
2. Henrik Medved, posest. pri Št. Juriju št. 50;
3. Jože Jakoš, posestnik na Osredku št. 13;
4. Janez Poterpin, posest. pri Št. Juriju št. 48;

5. Ivan Vrtačnik, posest. pri Št. Juriju št. 44, odborniki.

3.) Hranilnica in posojilnica v Dragi, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, — vpisana v združni register glasom sklepa c. kr. okrožnega kot trgovskega sodišča v Rudolfovem z dne 21. marca 1904 ^{Firm. 38/4} ^{Gen. I. 122/2}.

Člani prvega načelstva so:

1. Tomaž Zabukovec, župni upravitelj v Dragi, načelnik;
2. Juri Glatz, pos. v Dragi št. 6;
3. Jožef Ješeunik, pos. v Dragi št. 36;
4. Janez Košmerlj, posestnik v Podpreski št. 11;
5. Franc Lipovitz, posestnik v Dragi št. 5;
6. Peter Modic, pos. v Dragi št. 8;
7. Jožef Pospischil, posestnik v Dragi št. 3, odborniki.

4.) Hranilnica in posojilnica na Krki, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

S sklepom c. kr. okrožnega kot trgovskega sodišča v Rudolfovem z dne 26. maja l. 1904 ^{Firm. 95/4} ^{Gen. I. 128/2} vpisala se je v združni register.

Člani prvega načelstva so:

1. Jurij Sore, župnik na Krki, načelnik;
2. Janez Zupanc, župan na Krki;
3. Franc Rebolj, trgovec na Gmajni;
4. Matija Okorn, kaplan na Krki;
5. Ivan Pirnat, nadučitelj na Krki;
6. Franc Hočevnar, posestnik v Trebnjigoric, in
7. Janez Uršič, posestnik na Gmajni, odborniki.

Število slovenskih rajfajzenovk, teh važnih kmečkih posojilnic, lepo narašča. Dokler nima vsaka slovenska župnija — vsaka večja slovenska občina svoje posojilnice, ne smemo in tudi ne bomo miro-

vali — blagor slovenskega ljudstva zahteva to delo.

Dosedanji res lepi vspehi nas bodrijo.

Mnogo še je slovenskih krajev, ki še nimajo posojilnice, a bi jo morali imeti

Vse potrebno za ustanovitev rade volje preskrbimo mi, — toraj se naj rodoljubni možje — brez ozira na stan — ki hočejo delovati na tem važnem polji, obračajo vedno na nas.

Gori navedenim novim posojilnicam pa želimo najlepših vspehov — v prid in blagor krajev, v kojih so pričele svoje koristno delovanje.

Mesečni izkazi — pozor posojilnice!

Mnogo smo že pisali o važnosti mesečnih izkazov, — tudi na zadnji Zvezini skupščini se je poudarjal pomen izkazov (opozarjamo na poročilo o Zvezini skupščini v št. 9. — stran 129 in 130) — vse smo storili, da bi pripravili naše cenjene članice k rednemu pošiljanju mesečnih izkazov.

Velika množina naših članic se tudi svoje dolžnosti zaveda — redno dobimo za vsak mesec izkaz — dokaz rednega poslovanja — a nekaj članic pa zaostaja ali pa splošno ne pošilja izkazov.

Ker pa take članice s tem zelo škodujejo svojemu ugledu, — vzbujajo tudi — če tudi neopravičeno — sum, da se ne vršijo vsi posli redno in točno — je pozivamo zopet, naj vendar pošiljajo mesečne izkaze.

Vse svoje članice pa prosimo, da naj neopustijo nikdar mesečnih izkazov.

Ker bi radi v prihodnji številki priobčili popolen pregled za mesec maj — brez vprašajev — prosimo one članice, ki še izkaza za mesec maj niso poslale, naj ga takoj pošljejo.

Računski zaključki za l. 1903.

Še nekaj dni t. j. do konca junija t. l. pa bo potekel rok, ki ga določa § 22. združnega zakona za priobčenje računskih zaključkov.

Lahko rečemo, da smo prejeli že od $\frac{9}{10}$ naših članic — torej od ogromne večine — računске zaključke, kar nas tembolj veseli, ker še se spominjamo časov, ko smo morali moledovati in prositi in rotiti in nazadnje se še posluževati različnih drugih sredstev, če smo hoteli dobiti računski zaključek.

Nekaj nad 20 naših zadrug še nam do danes ni poslalo računskega zaključka za l. 1903.

Nadejamo se, da nam tudi te zadruge še v tem mesecu pošljejo računski zaključek za leto 1903., če bi jih na to tudi ne opozarjali — zato tudi nič drugega ne omenimo, kakor da je konec tega meseca blizo in da morajo biti računski zaključki do konca tega meseca razglašeni.

Denarni promet.

Na tekoči račun so nam vposlali sledeči zavodi:

Šmartno pri Litiji,	
h. i. p. (28. 5.)	„ 1000.—
Zagradec, „ „ „	„ 2500.—
B. Bistrica, „ „ „	„ 3237.—
B. Bistrica, h. i. p. (29. 5.)	„ 2020.—
Ceklje, „ „ „	„ 1000.—
Srednjavas, „ „ „	„ 5000.—
„ „ „ (1. 6.)	„ 196.67
Renče, „ „ „	„ 1500.—
Staritrq, „ „ „	„ 7000.—
Ribnica, „ „ „	„ 4000.—
Draga, „ „ „	„ 4800.—
Šebrelje, „ „ „	„ 800.—
Št. Jurp. K. „ „ „	„ 700.—
Žužemberk „ „ „	„ 1000.—
B. Bistrica, „ „ „	„ 800.—
Horjul, „ „ „	„ 1000.—
Vel. Lašče, „ „ „	„ 1000.—
Rečica, „ „ „	„ 6000.—
Leskovica pri Gor.	
vasi, h. i. p.	„ 1600.—
Ig, „ „ „	„ 1000.—
Črni vrh, „ „ „	„ 1000.—

Dobrepolje, pos. (3. 6.)	K	6000.—
Št. Jurp. K. h. i. p.	„	1100.—
Kranjskagora, „ „ „	„	2000.—
Horjul, h. i. p. (4. 6.)	„	1300.—
Tunice, „ „ „	„	1700.—
Šmart. p. L. „ „ „	„	1500.—
Velikovec, „ „ „	„	10400.—
Česnjica, „ „ „	„	1000.—
Št. Jak. o. S. „ „ „	„	15912.87
B. Bistrica, „ „ „	„	2664.18
P. Gradec, „ „ „	„	380.—
„ „ „ „	„	560.—
B. Bistrica, „ „ „	„	2570.—
Kanal, okr. „ „ „	„	10000.—
Žužemberk „ „ „	„	1000.—
Marenberg, „ „ „	„	2000.—
Preska, „ „ „	„	480.—
Naklo, „ „ „	„	800.—
V. Lašče, „ „ „	„	1500.—
Hrenovice, „ „ „	„	4500.—
Planina, „ „ „	„	1200.—
Tržič, „ „ „	„	2000.—
Dobrepolje, „ „ „	„	5000.—
Škocijan, „ „ „	„	2500.—
Izlake, „ „ „ (5. 6.)	„	3000.—
Renče, „ „ „	„	1500.—
Št. Jakob v R., p. „ „ „	„	4000.—
Cesnjica, h. i. p. „ „ „	„	2000.—
Preddvor, „ „ „	„	220.—
Srednjav., „ „ „	„	4000.—
Šmarije, „ „ „	„	4000.—
Borovnica, „ „ „	„	1000.—
Žiri, „ „ „	„	5000.—
Škocijan, „ „ „	„	1300.—
S. Kunigunda, h. i. p. „ „ „	„	1200.—
Selce, h. i. p. „ „ „	„	1000.—
B. Bistrica, „ „ „	„	2085.—
Trnovo, „ „ „	„	1000.—
Horjul, „ „ „	„	500.—
Domžale, „ „ „	„	2000.—
Zg. Tuhinj, „ „ „	„	3000.—
Rova, „ „ „	„	2000.—
Gorje, „ „ „	„	3000.—
Sv. Kunigunda, h. i. p. „ „ „	„	400.—
Loškipot, „ „ „	„	2300.—
Toplice, „ „ „	„	1500.—
Draga, „ „ „	„	1400.—
Šturijs, „ „ „ (6. 6.)	„	2000.—
Zagradec, „ „ „	„	1000.—
Jesenice, „ „ „	„	2000.—
Kam., I. ok. „ „ „	„	6000.—
B. Bistrica, „ „ „	„	13777.43
Ribnica, „ „ „	„	3000.—
Naklo, „ „ „	„	1700.—
Borovnica, „ „ „	„	1000.—
Vipava, „ „ „	„	4000.—
Srednjav., „ „ „	„	2000.—
Preska, „ „ „	„	311.—
Rečica, „ „ „	„	2000.—
Marenberg, „ „ „	„	1500.—

Denarni prometi in bilance.

Hranilnica in posojilnica za blejski kot na Bledu,

reg. zadruga z neomejeno zavezo, za drugo upravno leto 1903.

Člani: stanje začetkom leta 33, v upravnem letu prirastlo 51, odpadlo 0, stanje koncem leta 84.

Deleži: začetkom leta K 66—, v upravnem letu prirastlo K 102, odpadlo K 0, koncem leta K 168—; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 269.609 88.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Deleži	102	—	Vzdignj. hran. vloge	13 656	76	Posojila	84 338	—	Deleži	168	—
Hranilne vloge . .	69.494	08	Dana posojila . .	72 854	—	Naložen denar . .	16.795	71	Hranilne vloge s ka-	108.551	83
Vrnjena posojila .	28.667	—	Naložen denar . .	40 811	76	Inventar premočni .	214	70	pitaliz. obrestmi .	581	24
Vrnjeni nal. denar .	33 348	—	Inventar premočni .	31	68	Zaostale obr. posojil	888	31	Predplač obr. posojil	70	—
Obr. nalož. denarja	786	63	Obresti hranil. vlog	35	22	Gotov. 31. dec. 1903	7 942	14	Dolžni prehodni .	80	91
Povrnjeni prehodni	70	—	izplačane	3.396	06				Rezerv. zaklad in %	726	88
Plač. obr. od posojil	2.812	49	Obr. hranilnih vlog	41	48				Čisti dobiček . . .		
Upr. in uradni prisp.	91	24	kapitalizovane . .	6	91						
Pristopnine	53	—	Upr. in uradni stroški	7.942	14						
Gotov. 31. dec. 1902	3.351	57	Ren. dav. in nep. pr.								
			Gotov. 31. dec. 1903								
	138 776	01		138 776	01		110.178	86		110 178	86

Posojilnica in hranilnica v Črnem Vrhu nad Idrijo,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za deveto upravno leto 1903.

Člani: v upravnem letu pristopilo 8, odpadli 4, koncem l. 1903, 164.

Denarni promet: K 200.469.90.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Deleži	16	—	Deleži	8	—	Posojila	114.451	44	Deleži	328	—
Hranilne vloge . .	35 140	92	Vzdignj. hran. vloge	35 412	73	Delež pri „Gospod.	200	—	Hranilne vloge s ka-	142.665	75
Izposojila	21 408	41	Vrnjena izposojila .	10.752	54	zvezi“	368	05	pitaliz. obrestmi .	10.655	87
Vrnjena posojila .	22.301	48	Dana posojila . . .	42.680	—	Inventar z odp. 10%	2 874	17	Izposojila	173	49
Vrnjeni nalož. denar	13 295	67	Naložen denar . . .	2 504	11	Rez. zaklad	129	32	Predpl. obresti posojil	421	79
Na račun gozdov .	500	—	Inventar	28	34	Obresti rez. zaklada	2.267	09	Rezervni zaklad . .	2 874	17
Prehodni znesek .	200	—	Poseb. nal. čisti dob.	893	30	Zaostale obr. posojil	4	—	Obresti rez. zaklada	129	32
Obresti nal. denarja	75	20	Obr. hr. vlog izplač.	117	12	Delež „Kmetij. dr.“	48	—	Čisti dobiček . . .	1 513	78
Zamudne obresti .	3	90	„ kapit	5 543	24	Zaostala najemnina	25.294	18			
Za seno in drva . .	222	35	Obr. pos. povrnjene	5	31	Vrednost posestva .	12 029	14			
Razni prejemki . .	38	26	Upr. in uradni stroški	324	78	Prodani gozdi . . .	1.096	78			
Plač. obr. od posojil	4 890	84	Prehodni znesek . .	200	—	Gotov. 31. dec. 1903					
Upr. in uradni prisp.	90	04	Ren. dav. in nep. pr.								
Najemnina posestva	1.563	94	zemlj. in hišnor. d.	453	60						
Gotov. začetkom leta	1.036	33	Popravila hiše št. 34	260	17						
			Obresti od izposojil	408	41						
			Razni stroški	34	91						
			Gotov. 31. dec. 1903	1.096	78						
	100.783	34		100 783	34		158 762	17		158.762	17

Hranilnica in posojilnica na Igu,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za četrto upravno leto 1903.

Člani: stanje začetkom leta 159, v upravnem letu prirastlo 37, odpadlo 9; koncem leta 187.

Deleži: začetkom leta K 795, v upravnem letu prirastlo K 185, odpadlo K 45, koncem l. K 945; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 200.629.47.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Deleži	185	—	Deleži	45	—	Posojila	68.325	58	Deleži	935	—
Hranilne vloge . .	64.845	42	Vzdignjene hranilne	38 038	43	Tekoči račun	31.262	37	Hranilne vloge s ka-	102 294	97
Vrnjena posojila .	16.272	48	vloge	23 900	—	Inven. pr. 10% odpis	177	31	pitaliz. obrestmi .	466	92
Tekoči račun . . .	14.000	—	Dana posojila . . .	31 933	43	Zaostale obr. posojil	628	53	Predplač obr. posojil	684	93
Obresti nal. denarja	883	43	Tekoči račun . . .	315	49	Delež pri „Z. zvezi“	200	—	Rezervni zaklad, %	568	02
Plač. obr. od posojil	3 342	21	Obr. hranilnih vlog	3.490	68	Delež pri „Lj. pos.“	4	—	Čisti dobiček . . .		
Upr. in uradni prisp.	125	40	izplačane	44	73	Gotov. 31. dec. 1903	4.352	05			
Pristopnine	18	—	Obr. hr. vlog kapital	332	57						
Gotov. 31. dec. 1902	2.818	82	Obresti posojil povr-	38	38						
			njene	4 352	05						
			Upr. in uradni stroški								
			Rentni davek in ne-								
			posr. pristojbine .								
			Gotov. 31. dec. 1903.								
	102 490	76		102.490	76		104.949	84		104.949	84

Okrajna posojilnica v Kanalu,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za šesto upravno leto 1903.

Člani: stanje začetkom leta 352, v upravnem letu prirastlo 51, odpadlo 4, koncem leta 399.

Deleži: začetkom leta K 704, v upravnem letu prirastlo K 102, odpadlo K 8, koncem leta K 798; odpovedano: 5.

Denarni promet: K 271.920-59.

Prejemki (Debet)			Izdatki (Kredit)			Imetje (Aktiva)			Dolgovi (Pasiva)		
K	h		K	h		K	h		K	h	
Deleži	102	—	Deleži	8	—	Posojila	141.811	58	Deleži	798	—
Hranilne vloge . .	87.930	90	Vzdignj. hran. vloge	46.233	25	Naložen denar . .	43.266	73	Hranilne vloge s ka-		
Vrnjena posojila .	16.153	80	Dana posojila . . .	45.550	—	Inv. premič. z odp.	612	28	pitalizov. obrestmi	183.973	16
Vrnjeni nalož. denar	16.500	—	Naložen denar . . .	34.500	—	Zaostale obr. posojil	1.831	20	Predplačane obresti		
Kapitaliz. obresti	6.339	68	Obr. hranilnih vlog			Delež pri „G. zvezi“	200	—	posojil	663	97
Plač. obr. od posojil	6.553	10	izplačane	226	70	Delež pri „Lj. pos.“	4	—	Rezervni zaklad, %	5.387	79
Upr. in uradni prisp.	86	29	Obr. hranilnih vlog			Gotov. 31. dec. 1903	4.227	57	Čisti dobiček . . .	1.130	44
Pristopnine	102	—	kapitalizovane . .	6.339	68						
Gotov. začetkom leta	4.306	31	Obr. pos. povrnjene	75	07						
			Upr. in uradni stroški	828	12						
			Rentni davek in ne-								
			posr. pristojbine .	85	69						
			Gotov. 31. dec. 1903	4.227	57						
	138.074	08		138.074	08		191.953	36		191.953	36

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico,

reg. zadruga z neomejeno zavezo, za šesto upravno dobo 1903.

Člani: koncem l. 1902 820, v l. 1903 prirastlo 190, odpadlo 79, koncem leta 931 z vplačanimi deleži K 56.251-20; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 885.614-68.

Prejemki (Debet)			Izdatki (Kredit)			Imetje (Aktiva)			Dolgovi (Pasiva)		
K	h		K	h		K	h		K	h	
Hranilne vloge . .	287.374	06	Vzdignj. hran. vloge	134.567	89	Gotov. 31. dec. 1903	16.032	81	Deleži	56.251	20
Vrnjena posojila .	59.192	74	Dana posojila . . .	149.527	—	Inventar	572	27	Hranilne vloge s ka-		
Vrnjeni nal. denar .	46.129	75	Naložen denar . . .	109.932	85	Knjige in koleki . .	57	—	pitaliz. obrestmi .	369.872	39
Vplačani deleži . .	30.128	60	Izplačani deleži . .	26.324	20	V poštni hranilnici .	814	93	Pedpl. obr. posojil .	495	39
Plač. obr. od posojil	18.244	59	Obr. hr. vlog izplač.	1.153	05	Naložen denar . . .	74.634	99	Rezervni zaklad . .	1.115	—
Iz poštn. hr. prejeto	5.358	86	V poštno hr. vloženo	5.954	95	Delež „Lj. posojiln.“	4	—	Zaklad za slučaj izg.	1.628	58
Obr. nal. den. prejete	2.441	53	Upr. stroški izplačani	1.348	45	Delež „Gospodarske			Jubilejni zaklad . .	507	07
Zamudne takse vpl.	361	59	Za tiskovine plačano	1.401	92	zveze.“	1.000	—	Zaklad za obr. zadrž.		
Za tiskov. vplačano	204	20	Efekti nakupljeni .	1.000	—	Posojila	342.371	13	deležev	4.867	64
Pristopnine	175	40	Iz jubil. zaklada izpl.	200	—	Tiskovine	1.264	44	Davki in doklad zaos.	227	48
Zam. obresti prejete	144	48	Za inventar plačano	252	60	Zaostale obresti . .	667	08	Čisti dobiček . . .	3.453	90
Upr. stroški povrnj.	19	86	Na rač. dob. in zg. izp.	530	—	Efekti	1.000	—			
Za prod. inv. prejeto	8	—	Davki plačani . . .	140	59						
Gotov. začetkom leta	2.080	17	Na rač. knjig in kolek.	12	—						
			Na račun zaklada za								
			obrest. zadr. del.	3.485	52						
			Gotov. 31. dec. 1903	16.032	81						
	451.863	83		451.863	83		438.418	65		438.418	65

Posojilnica v Križevcih,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za peto upravno leto 1903.

Člani: koncem leta 1902 143, v letu 1903 pristopilo 45, izstopil 1; koncem leta 187.

Deleži: začetkom leta K 286, v upravnem letu prirastlo K 90, odpadlo K 2, koncem leta K 374; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 167.481-37.

Prejemki (Debet)			Izdatki (Kredit)			Imetje (Aktiva)			Dolgovi (Pasiva)		
K	h		K	h		K	h		K	h	
Deleži	90	—	Deleži	2	—	Posojila	76.780	50	Deleži	374	—
Hranilne vloge . .	60.716	15	Vzdignjene hranilne			Naložen denar . . .	6.748	65	Hranilne vloge s ka-		
Vrnjena posojila .	6.875	50	vloge	30.253	79	Inv. prem. 10% odp.	399	13	pitaliz. obrestmi .	86.770	39
Vrnjeni nal. denar .	4.230	51	Dana posojila . . .	32.700	—	Zaostale obr. posojil	433	30	Predpl. obr. posojil .	501	30
Obresti nal. denarja	20	—	Naložen denar . . .	10.000	—	Gotov. 31. dec. 1903	4.780	99	Rezervni zaklad . .	933	03
Plač. obr. od posojil	3.618	87	Vrnjena izposojila .	7.700	—				Obresti rez. zaklada	41	98
Upr. in uradni prisp.	75	71	Obr. hranilnih vlog						Čisti dobiček . . .	521	87
Pristopnina	90	—	izplačane	45	64						
Gotov. začetkom leta	2.714	44	Obresti posojil povr-								
Izposojila	7.700	—	njene	212	01						
			Upr. in uradni stroški	408	84						
			Rentni davek in ne-								
			posr. pristojbine .	27	91						
			Gotov. 31. dec. 1903	4.780	99						
	86.131	18		86.131	18		89.142	57		89.142	57

Mlekarna in sirarna v Žireh,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za šesto upravno leto 1903.

Člani: koncem leta 1902 110, v l. 1903 pristopilo 4, izstopilo 4; koncem leta 110 s vplačanimi deleži v znesku K 580; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 46.128 03.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Blag. preost. l. 1902	672	27	Izplačani deleži . .	24	—	Vrednost blaga . .	26	72	Deleži	580	—
Vplačani deleži . .	20	—	Izdatki za blago . .	19 383	11	Terjatve na blagu pri zad.	13	40	Izposojila	4.000	—
Prejemki za blago . .	22 254	48	Voznina	34	—	Terjatve na blagu pri nezadružnikih . .	1.620	—	Dolg na blagu zadr.	909	28
Za ročke od članov .	87	—	Inven. nepr. in prem.	189	81	Vr. nepr. inventarja	6.029	25	Brezobrestno posoj. od zadružnikov .	1.700	—
Najemnina od hiše .	200	—	Davek	40	59	Vr. prem. inventarja	712	03	Rezervni zaklad . .	1.757	50
Prispevek ledenice .	74	—	Neposr. prisojbina .	—	40	Delež pri „Zad. zv.“	20	—	Čisti dobiček . . .	281	79
Upravni prispevki .	27	95	Upravni stroški . .	2 616	93	Delež pri Logaški ml.	10	—			
Dohodki tehtnice .	72	90	Obresti izposojil .	198	40	Delež hr. in p. v Žireh	2	—			
Vplačane globe . .	41	—	Delež pri „Z zvezi“	20	—	Vrednost na ročkah	24	—			
			Za ročke in tiskovine	171	19	Gotov. koncem leta	771	17			
			Gotov. konec l. 1903	771	17						
	23 449	60		23 449	60		9.228	57		9.228	57

Konsumno društvo pri D. M. v Polju,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za sedmo upravno leto 1903.

Člani: koncem leta 1902 108, v upravnem letu pristopilo 16, izstopilo 11, koncem leta 113 s vplačanimi deleži v znesku K 2.322 68; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 94.171 30.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Blag. preost. l. 1902	103	17	Izplačani deleži . .	330	—	Vrednost blaga . .	6.636	01	Deleži	2.322	68
Vplačani deleži . .	192	33	Vrnjena izposojila .	8	—	Terjatve na blagu pri zadružnikih . .	8.376	57	Neizpl. obr. deležev	78	—
Pristopnine	32	—	Izdatki za blago . .	43.111	60	Vr. nepr. inventarja	7 379	78	Izposojila	429	86
Izposojila	7	78	Voznina	214	07	prein.	566	68	Dolg na blagu nezad.	13 239	20
Prejemki za blago . .	45 819	68	Užitnina	412	57	Delež pri „G zvezi“	200	—	Dolg na hiši	4.400	—
Najemnina od hiše .	142	—	Inventar nepremični	178	04	Vrednost knjig . .	30	—	Dolga na zač. izp. blag.	788	69
Začasno izp. blagajn	788	69	Inventar premični .	56	72	Predpl. pos. davek .	8	—	Rezervni zaklad, %	1.515	08
			Davki	22	86	Predplač. obresti od pos. dolga na hiši	121	—	Čisti dobiček . . .	578	21
			Neposr. pristojbina .	—	60	Pred. zavarovalnina	33	68			
			Upravni stroški . .	1.574	—						
			Obresti del. in izpos.	369	19						
			Na rač. dolga na hiši	600	—						
			Dividenda	200	—						
			Posebni davek . . .	8	—						
	47 085	65		47.085	65		23.351	72		23.351	72

Konsumno društvo v Starem trgu,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za upravno leto 1903.

Člani: začetkom leta 506, v upravnem letu pristopilo 10, izstopilo 5; koncem leta 511 s vplačanimi deleži v znesku K 11.598—; odpovedano 1.

Denarni promet: K 193.575 35.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Blag. preost. l. 1902	164	31	Izplačani deleži . .	92	—	Vrednost blaga . .	20.103	03	Deleži	11.598	—
Vplačani deleži . .	40	—	Na gl. deleže vrnjeno	264	—	Terjatve na blagu pri zadružnikih . .	17 111	76	Neizpl. obr. deležev	579	90
Pristopnine	20	—	Izdatki za blago . .	87 985	27	Vrednost posestva .	5.586	—	Izposojila	13 380	—
Izposojila	6 200	—	Voznina	2.852	03	Vrednost inventarja	2 345	49	Dolg na blagu nezad.	16.093	49
Prejemki za blago . .	91.494	28	Užitnina	1.232	41	Naložen denar . .	117	99	Rezervni zaklad, %	5.712	73
			Zemljiški davek . .	9	50	Obresti nal. denarja	5	30	Čisti dobiček . . .	369	28
			Pridobinski davek .	338	85	Vrednost deleža . .	202	—			
			Plače uslužbencem .	2.014	86	Gotov. koncem leta 1903	2 261	83			
			Dnine	218	06						
			Poštnine in brzojavi	62	82						
			Kurjava in svečava	165	06						
			Zavarovalnina . .	49	20						
			Bolniški blagajni .	24	30						
			Tiskovine	35	12						
			Obresti od izposojil	73	28						
			Najemnina	240	—						
			Gotov. konec l. 1903	2 261	83						
	97.918	59		97.918	59		47 733	40		47.733	40

VABILO

k

IZVANREDNI ZVEZINI SKUPŠČINI

„Zadružne zveze“ v Ljubljani

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

v petek, dne 24. junija 1904 ob 2. uri popoldne

v pisarniških prostorih — Sodnijske ulice št. 4.

Dnevni red:

1. Potrjenje letnega računa in bilance za leto 1903.
2. Slučajnosti.

Ljubljana, dne 9. junija 1904.

Dr. Jan. Ev. Krek, l. r.

„Zvezin“ predsednik.

Izvleček iz pravil § 19.: Zvezina skupščina je občni zbor zadruge in sestoji iz odposlancev Zvezinih zadrug.

Vsako Zvezino zadrugo zastopa na Zvezini skupščini njen načelnik. Če pa ta pri zvezini skupščini ni prisoten, zastopa Zvezino zadrugo pooblaščenec, ki se iskaže s pravilno izdelanim pooblastilom načelstva Zvezine zadruge. Pooblaščenje Zvezinega uradnika ali revizorja je neveljavno.

Vsaka Zvezina zadruga, ki je založila glavni delež (po K 1000), ima na zvezini skupščini za vsak založeni glavni delež 5 glasov. Kot založen velja glavni delež tudi v slučaju, če v smislu zadnjega odstavka § 12. še ni popolnoma vplačan.

Vsaka druga Zvezina zadruga ima na Zvezini skupščini jeden glas.

Zvezina zadruga, ki ima več glasov, sme iste razdeliti na več pooblaščenecv. V tem slučaju je v vsakem pooblastilu natančno navesti za koliko glasov da velja. Če je pa načelnik Zvezine zadruge na skupščini navzoč, mora isti vsekako izvrševati jeden glas svoje zadruge. Če bi kaka Zvezina zadruga izdala raznim pooblaščenecm pooblastil za več glasov nego ji pristoja, odloči predsednik skupščine, kateri pooblaščenec da bodejo izvrševali glasove te zadruge, izključivši odvečne pooblaščenecv.

Pregled

denarnega prometa „Centralne blagajne“ za mesec januar 1904.

Predmet	Vloge				Kredit				Denarni promet
	vloženo		vzdignjeno		izplačano		povrnjeno		
	K	h	K	h	K	h	K	h	
Stanje 31. dec 1903 . .	2,525 935	53	—	—	3,064 184	50	—	—	1,298 294 80
V mes. januarju 1904 .	345 537	79	87 899	20	99 951	—	141,966	32	
Skupaj . . .	2,871 473	32	—	—	3,164 135	50	—	—	
Po odbitku	87 899	20	—	—	141 966	32	—	—	
Stanje 30. jan. 1904 .	2,783 574	12	—	—	3,022 169	18	—	—	

Vabilo

na

redni občni zbor

Gospodarskega društva v Renčah na Goriškem,

registrov. zadruge z omej. zavezo, kateri se bo vršil dne 29. junija 1904 ob 4. uri popoldne v društvenih prostorih.

Dnevni red:

1. Potrjenje računa za leto 1903.
2. Volitev načelstva in nadzorstva.
3. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo

na

redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Gorah, reg. zadruge z neom. zavezo,

kateri se bode vršil v nedeljo dne 19. junija 1904 ob 3. uri popoldne v župnišču na Gorah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje računov za l. 1903.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo

na

redni občni zbor

Posojilnice v Zatičini,

registr. zadruge z neomej. zavezo, kateri se bode vršil v nedeljo dne 19. junija 1904 ob 4. uri popoldne v prostorih posojilnice v Zatičini.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje računa za leto 1903.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi člane

Načelstvo.

NB. V slučaju, da bi zgoraj sklicani občni zbor ob 4. uri ne bil sklepčen, vršil se bo ob pol 5. uri drugi občni zbor z istim dnevnim redom in v istih prostorih, kateri bode sklepal brez ozira na število navzočih članov.

Vabilo

na

izredni občni zbor

Konsumnega društva v Št. Juriju

ob južni železnici,

reg. zadruga z omej. zavezo,

ki bode dne 26. junija 1904 ob 3. uri
popoludne v deški ljudski šoli v Št.
Juriju.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobrenje računskega zaključka za leto 1903.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Sprememba pravil oziroma sklepanje o razdružbi zadruga.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabijo se vsi člani.

Načelstvo.

Vabilo

na

redni občni zbor

Kmetijskega društva v Žužemberku,

reg. zadruga z omej. zavezo

ki se bode vršil v nedeljo, dne 26. junija
1904 ob pol 4. uri popoludne v žup-
nišču v Žužemberku.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje računov za l. 1903.
3. Dopolnilna volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Eventuelna razdružba zadruga.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

VABILO

na

občni zbor

Mlekarske zadruga v Cerknici,

regist. zadruga z omej. zavezo,

kateri se bo vršil v nedeljo dne 26.
junija 1904 ob 1/24. uri popolud. v dvo-
rani hranilnice in posojilnice v Cerknici.

Dnevni red:

1. Poročilo predstojništva.
2. Predložitev in potrjenje računa za l. 1903.
3. Volitev dveh članov predstojništva.
4. Volitev dveh članov nadzornišva.
5. Slučajnosti.

V Cerknici, dne 7. junija 1904.

Predstojništvo.

Kmetijsko berilo.

Živinoreja.

Domači zajec — škodljivce.

Izmed mnogih domačih živalij redi se tu in tam tudi kunec ali domači zajec. Najrajši ga ima mladina, ker ji je drobna in nežna žival v zabavo. To je tudi prav, ako otrokom privoščimo to veselje, da se mladina že za časa privadi na živali, zlasti naša kmetška mladež, katera bode pozneje več ali manj imela opravka s živino.

Tudi je zajček nedolžna žival, zlasti ako je zaprt v hlevu, kjer more grizti le to, kar mu človek da sam. Drugače pa je ž njim, ako pride na prosto, da se pase po svoji volji. To se godi mnogokje tudi pri nas, da pa to ni v korist kmetu, povem nekaj lahko iz svoje skušnje.

Dva para zajčkov skakalo je že blizo dve leti okoli doma. Četudi se je to število po leti pomnožilo včasih z mladim zarodom, vendar je bil navadno ta od maček in drugih živalij kmalo uničen. Po letu je šlo starim zajcem vse po volji, saj jim je bilo paše, detelje, trave in tudi zelja na izbiro, vendar za zadnje še niso marali. Drugače je bilo po zimi; vendar ker so mogli do sena in rezanice v skednju, jim zima tudi ni veliko škodovala.

Pač pa so naši zajci si domislili nekaj, kar jim ni bilo za dovoliti. Že v jeseni, ko je bilo še kopno in dosti paše, lotili so se bližnjih sadnih drevesc. To videvši, namaže kmet vso mlajšo drevje prav dobro s znanim mazilom od apna, ila, blata in krvi. Toda čudno! To mazilo je branilo, da se drevja skozi celo zimo ni lotil divji zajec, pač pa je naš domači zlodej obral popolnoma kacih petnajst deloma pač močnih dreves. Seveda ko se je škoda opazila, bila je ta „družba“ pokončana, katera bi v celotni zimi vso sadno drevje uničila.

Iz tega sledi skušnja, da ako hočemo rediti kunce, da jih imamo vselej v zaprtih hlevih. Ako so na prostem, nam druge živadi pokončajo njih zarod, pa se tudi nič ne udebelé tako kakor v hlevu pri primernej hrani. Še večja pa je škoda, ako se spak iz same objestnosti loti sadja, tega ravnanja pač nobeden sadjar ne more mirno gledati.

Sedaj pa že verjamem, kar sem nekoč čital v nekem časniku, da so se namreč v nekaterih pokrajinah Avstralije kunci tako razmnožili, da preti ondotnim ljudem vsled te nadlege — lakota. Pokončavajo jih na vse načine, pa ne izda to veliko, ker spak se strašno naglo množi. Torej kuncu ne velja dati prostosti, na samem je on kaj škodljiva žival.

Pohorski.

Mlekarstvo in sirarstvo.

S smetano krmijo prašiče.

Če bi vprašal enkrat kmeta, je-li krmil, oziroma napaja tudi on svoje prašiče s smetano — ne vem kako bi me pogledal, nemara bi me imel za popolnega norčeka ali pa za malo dovtipnega šalivca. Toda jaz se prav nič ne šalim. Cela vrsta gospodarjev dela to, kar pravi naš naslov, in ti gospodarji niti niso najslabši, nekateri se celo prav izvrstno razumejo na gospodarstvo. Istina je namreč, da pri starem načinu posnemanja v latvicah ne moremo dobiti in izvleči smetane dovolj natančno iz mleka. Zato se nam pogubi dobršen — večkrat celo tretji del — smetane, katero mirnega srca v „posnetem“ mleku pokrmimo živini. Kaj ne, precej dragocena piča je to smetana, to že smemo reči. Ker veliko množino smetane takorekoč zlijemo proč, za to si za celo leto lahko izračunamo precej lepo svotico, katero izgubimo po starem načinu posnemanja. Kdor hoče poslušati dober svet starega, skušenega kmeta, ta napni sedaj svoja ušesa:

Postavi v kot latvice in piskre iz časov tvojega pradea. Takrat so se vozili ljudje v daljne kraje s starim šklepetajočim poštnim vozom, danes rabimo v ta namen paro, po mestih elektriko. In najhujši trdoglavec, ki je prisegel na stare, lepe čase in se rotil, da hoče celo svoje življenje potovati le s poštnim vozom, je moral sprevideti, da je novi način potovanja hitrejši, cenejši in zdravju ugodnejši. Ravno to primero lahko napravimo mej starim načinom posnemanja in mej napredkom novega časa, ko posnemamo z majhnim, bleščeče snažnim in baječno brzo delujočim strojem. Ta strojček se imenuje posnemalnik ali separator, zraven pa nosi še kako posebno ime, npr. Alfa, Krona, Vestfalija, Heureka, Melota, Aleksandra i. t. d.

S to iznajdbo se ne ločuje samo smetana od posnetega mleka z osupljivo hitrostjo, ampak — kakor sem rekel — pri posnemanju dobimo tudi yk. $\frac{1}{3}$ več putra kot sicer. Vsa nesnaga, ki se polagoma nabere v mleku mej molžo in pozneje pride tudi v puter in ga pogosti kazi. Drugače je pri separatorju, tu se tudi vsa nesnaga izloči in nabere v bobniču. Posledica tega je, da dobi puter krasno oko oživljajočo zlatormeno barvo, ima dražesten duh in oni pravi masleni vkus, ki se da doseči samo pri popolni snažnosti. Kako prijetna je tudi zavest, da s pomočjo separatorja nismo zagnali proč najmanjšega delca drage mlečne tolščobe in da je posneto mleko pri vsem tem, ozir. ravno zato prav izvrstno krmilo, posebno za prašiče. Kdor se zanima za ta strojček, ki prihaja vedno bolj mej ljudstvo, lahko povpraša kar pri Z. Zvezi v Ljubljani. Značilno pri tem stroju je to, da ravno oni kmetje, ki najbolj pazijo na vinar, najraje kupujejo mlečne posnemalnike.

Star kmet.

Splošno.

Zapravljanje na kmetih.

Eden najboljših poljedeljskih učiteljev na Angleškem, profesor Wrightson (izg. Wrajtzen) je postavil 20 točk ozir. zapravljanja, ki se godi dan na dan na kmečkih posestvih; tudi slovenski kmet bo bral te reči z velikim pridom. Naše skromno mnenje je, da naj si tudi najboljši gospodar še zapomni eno ali drugo teh točk in ne bo mu žal. So pa te-le:

1. Zapravljanje vsled nevednosti. Mnogim gospodarjem se ne zljubi, da bi poizvedeli, katero orodje in stroji so najboljši, katera semena, gnojila, živina za plemo in vožnjo, katera perotnina itd., ampak kupijo precej prvo, kar jim pride pod roke. Ako si pa nabavljaš malovredno blago, tedaj si zapravljivec.

2. Zapravljanje pri delu; ne mislimo sicer, da naj se dela več kot je potrebno, izguba tiči v pomankljivi organizaciji in vodstvu dela. V tej reči skoro vsi kmetje zapravljajo in tudi delavci tratijo s tem minute in četrtinke ur. Eden menderá dolgo časa po cesti sem in tje, da bi počakal tovariša Janeza, da bi šla skupaj par sto metrov dolgo pot h kovaču, od koder mora prinesiti železno zagojzdico ali žebelj za podkev. Mnogokrat vidiš vprežena 2 konja, kjer bi bil eden popolnoma zadosti, ali se pošlje odrasel delavec po opravlku, ki bi ga lahko izvršil vsak otrok — povsodi potrata pri času in delavskih silah. Ko se voziš po železnici, opašaš redno, da obstajajo po polji ljudje in vozovi, dokler ne odpila lukamatija naprej in ne izgine izpred oči radovednega ljudstva.

3. Zapravljanje zemljišča. Marsikak meščan bi dal Bog ve koliko za vse vogle in kote, ki za tvojimi mejami leže leta in leta prazni.

4. Zapravljanje pri semenskem žitu. Kolikrat se seje pregosto v

škodo pridelku. Še večkrat se greši pri izbiranju semena, ker se jemlje nečisto žito in tako poskrbi, da mora žetev izpasti slabo in da je polje za dalje časa temeljito bogato preskrbljeno s plevelom najslabše vrste. Tedaj ob enem potrata zemljišča. Možje, čistilnike, pajkelne, trijerje v roko!

5. Razmetavanje sena. O tem ni treba veliko pisariti. Le poglej enkrat malo bolj natanko, kako ravnaajo hlapci s senom, posebno zdaj po leti opazuj, koliko se potroši po nepotrebnem zelene krme, ki jo živina zmeče v gnoj, ko bije po muhah (leni hlapec namreč noče zelenja nekoliko porazrezati) in kmalu boš vedel, koliko bije ura.

6. Ravno to velja o slami, zlasti ako jo rabimo nerazrezano za steljo.

7. Potrata pri korenjstvu. Ta je zelo pogostna, ker se napačno krmi. Množina korenjstva (pese, repe, kolerab) ki ga pokladamo živini, je mnogokrat prevelika in vsled tega nevarna za živinska prebavila. Posledice so: Izvrženje in bolezn, pogostoma smrt.

8. Zapravljanje pri gnoju. Puščate gnoj, da ga izpira dež in sneg, zgublimate dušik v gnojnici in gnoju, prekmalu ga trosite po polji in puščate v kupcih po veliko tednov itd.

9. Potratnost pri košnji, ker prepozno kosite, t. j. ko je trava že najboljša svoje redilne snovi izgubila. Ali pa, kadar ne devate sena pravi čas v kopice, ampak puščate zmešano ležati, da ga dež dobro izpere in izluži.

10. Izguba zrnja na polji, ako se zrelo žito prav dolgo ne požanje, kot se večkrat opaža pri zanikernih gospodarjih. Vrabc, in miši se take zanikernosti prav vesele.

11. Zguba po miših in molju pri žitu, časih v veliki množini, ako se opušča postaviti mačka za varuha v kašči in če se ne prevetrava večkrat žitnih prasto-

rov in žita samega ne premeče z lopato.

12. Zguba pri umetnih gnojilih. Marsikak gospodar upa z dokupljenimi gnojili posebno pospešiti kako poljščino. Videz tudi govori, da dobro ravna; toda če bi kmet vzel v roko svinčnik in popir, bi našel, da ga je gnoj več stal, nego je vreden večji pridelek. So celo ljudje, ki prodajajo gnoj iz domačega kupa in potem dokupujejo kalij in žlindro. O ti ljuba priprostost, kje si pustila pamet!

13. Tudi pri nakupu močnih krmil se lahko zapravlja, bodisi po nevednosti, da se napačno krmi, ali pa po trdoglavosti, ker kupuje to blago vsak kmet zase, mesto da bi se jih več skupaj vzelo in si nabavilo zadružnim potom potrebnih krmil.

14. Zapravljanje vsled slabega ravnanja pri reji živine, naj ti bo že goveja ali konjska ali prašiči. Zaduhi hlevi, napačno oskrbovanje breje živine, zapiranje mlade živine v hlevu, mesto ji dati kar največ prostoti zunaj, nevarnost potopa za živino v gnojnici in pod. dobrote.

15. Potrata vsled slabe mlačve in pomanjkljivega čiščenja žita je nekaj čisto vsakdanjega pri nas.

16. Velikanska zapravljenost ima svoj vir tudi v zanemarjanju naukov, ki jih podaja znanost. Kot zgled naj navedem le par slučajeve: Pogostoma se opušča, kužno obolele živali postaviti na poseben prostor, slabotne živalice izključiti od nadaljne reje; zanemarjajo se prva znamenja boleznih toliko časa, dokler ni prizadeta vsa živina; premalo se skrbi za čisto pitno vodo, za svež zrak in druga zdravstvena pravila.

17. Škoda, ki jo imamo odtod, ker ne damo proč slabe in večkrat prestare plemenske živine.

18. Potrata vsled tega, ker ne varujemo raznega orodja, plugov, bran, mlatilnih strojev i. t. d. pogubnega vremenskega vpliva, dežja,

snega, vročine in zmrzline i. t. d. Vsled take nemarnosti moramo orodje večkrat obnavljati, ker bi si lahko prihranili z nekoliko skrbjo.

19. Zapravljanje s tem, da vrat, podbojev, ograj, sploh vseh lesenih delov pri stavbah ne prevlečemo večkrat s karbolinejem. V tej napačni varčnosti ni skritega nič drugega kot zapravljanje.

20. Zapravljanje pri živinski kupčiji. Mesar in prekupec prece-nita težo živine samo po očesu in nikdar v svojo škodo, ampak vedno le v kmetovo, ki lahkoverno in zaupljivo ogleduje to čudovito cennitev. V tem tiči grozovito zapravljanje. Samo prodaja po živi teži te obvaruje škode in goljufije. Kako da se more pameten človek, ki mora sam vse svoje potrebsčine plačati po meri in teži, kako da se more on spustiti v pogajanje z mesarjem na podlagi kupčeve cennitve na oko, to je pač uganjka, kakoršnih je še več skritih za človeško naravo.

Renski kmet.

Česa se moremo učiti pri Američanih?

O Američanih je splošno znano, da so vobče zelo praktično ljudstvo, od kojega se moremo, če imamo le količkaj dobre volje, marsičesa naučiti, in tudi ameriški kmetovalec baje nikakor ne zaostaja v razumnosti za svojimi rojaki. Zato smemo biti veseli vsakega spisa, ki nas hoče seznanjati z ameriškim kmetijstvom, saj so take vesti za našega kmeta močno bodrilo, da naj se tudi on bolj pobriga za tehnijsko povzdigo svojega stanu v prihodnosti, z večjo vnemo in ljubeznijo nego doslej. Ako imamo priliko opazovati Amerikanca pri njegovem delovanju, lahko razkrijemo korenine njegovih moči in najdemo tudi pot, po kateri se moramo ustaviti njegovi mogočni konkurenci.

Nedavno je izšla velezanimiva knjiga „Kmetijstvo v Zjedinjenih

državah severne Amerike“*, ki ima mnogo podučnega v sebi. Posebno koristna so poročila, ki opisujejo življenje na ameriških farmah (kmetijah). Tam nahajamo resnice, ki so naravnost zlate in jih ne moremo dovolj priporočati tudi našemu kmetu.

Poglejmo najprej Amerikanca pri delu. Da, delo in sicer težko delo, to je njegovo geslo. Ljudi, ki bi živeli samo za kratek čas, Amerika ne pozna, tudi najpremožnejši Amerikanec je delaven. In ne samo delo v splošnem smislu, tudi, in še posebno telesno delo se v Ameriki vse drugače ceni nego v Evropi. Vže nežni mladosti se vceplja najvišje spoštovanje do „plemstva, ki ga daje delo“. Pri vseh stanovih se domača vzgoja ozira bolj na praktično stran življenja in šole delujejo v ravno tej smeri. Znanje obračajo zelo, toda samo koristno znanje, t. j. tako, ki se v življenju lahko uporabi. Zato se naslanja ameriška ljudska šola tesno na praktično življenje in izključuje iz svojih učnih načrtov vse, kar se v praktičnem življenju ne da uporabiti. Pri tem pa ljudstvo zelo pridno obiskuje nadaljevalne šole in nič redkega ni, da mladi ljudje do 20. leta hodijo v nadaljevalno šolo. Okoliščina, da stoje vsi slojevi ljudstva in vse šole s praktičnim življenjem v najožji zvezi, stori, da med posameznimi stanovi ni visokih sten in pregraj in da prestop iz enega stanu v drugi ne dela nobenih posebnih težav; na ta način pride sleherni človek lahko do poklica, do kojega ima nagnjenje in sposobnost in more v slučaju, da je zašel do neprimernega poklica, tega zapustiti in si izbrati drugega. Odtodi tudi mična, pri nas nezaslišana prikazen, da se ljudje iz najboljših mestnih družin za časa žetve udeležujejo „v potu svojega obraza“ raznih del na far-

* Die Landwirtschaft in den Vereinigten Staaten v. Nordamerika, Oetken, Paul Perey, Berlin.

mah, da n. pr. mlad pravnik vodi konje kosilnega stroja in da vzdiguje profesor botanike (rastlinstva) tisoče posušenih rastlin na travniku, ne da bi jih razkazoval v učne namene svojim študentom, ampak da se napolni veliki voz, ki stoji zraven njega. „Jaz sam,“ pripoveduje Oetken, „sem nekoč z mladim bogoslovcem na neki farmi vezal snopje. Mladi človek je bil zelo izobražen, fin mož; a to mu ni delalo napotja, da ne bi velikih počitnic na vsučilišču porabil za to, da si pri nekem sorodnem farmarju prisluži prispevek k stroškom za svoje študije.“ Da, mnogi meščani gredo po leti za nekaj časa na kmete, da se oddihnejo, ob enem pa tudi krepko pomagajo pri jesenskih delih na kmetih. Na ta način se razliva ob vsaki žetvi cela reka mož in mladeničev iz mest in tovarniških krajev na deželo, prepreči tako pomanjkanje delavcev, krepki pa tudi samo sebe z delom v čvrstem kmečkem zraku; da, mnoge tovarne ob žetvi omeje svoje delo, da morejo njihovi delavci hiteti kmetu na pomoč ob času največjega dela. Odtod si lahko razlagamo, zakaj da ima ameriški farmar tako malo stalnih plačanih delavcev.

Delavni čas v Ameriki ni ravno čez mero dolg, toda ta čas se pa prav energično porabi za delo. Ameriški delavec je navajen na vestno, krepko delo tako, da mu je to prešlo popolnoma v meso in kri, on ti dela pridno brez postajanja naprej, naj mu gospodar dela naprej, naj ga gleda ali pa če ga tudi blizo ni. Neprestano „hurry upp“ t. j. „naprej, urno!“ to je znak ameriške delavnosti. — „O ko bi bilo pri nas tudi tako!“ slišim zdihniti tako mnovega našega gospodarja. — Pa ne samo pridnost Amerikanaca, občudovati moramo tudi njegovo ročnost. Tako je Oetken sam videl zgled, da je en mož nacepil na dan $2\frac{1}{2}$ —3 korde drva — en kord meri 8 čevljev v dolžino, 4 v višino, 4 v širino,

— da je en mož preskrboval poleg drugih del tudi molžo 20 krav in da je fantič, komaj 10 let star pomolzel prav dobro svojih 5—6 krav.

Zelo prijeten vtis napravi na človeka opisovanje, kako se ameriški delavec obnaša in kakošno je njegovo razmerje do gospodarja; ljudje se že zmladega navajajo na lepo obnašanje (maniro). Ameriški delavec ti nikoli ne stopi v sobo, ne da bi popreje osnažil čevlje in in obleko, nikdar ne sede k mizi, ne da bi se popreje umil in počesal. Zato pa tudi gospodar tamkaj smatra delavca za svojega trgovskega prijatelja, ki mu pomaga in besede „hlapec“, „dekla“ so v severni Ameriki neznane; našega hlapca imenujejo „a help“ t. j. pomočnika ali pa „hired hand“ tj. roko. S tem se tudi vjema, kar piše prof. Wilkens v svoji knjigi o severni Ameriki: „Povsodi po farmah, na polju, v hlevih, doma so me predstavili vsakemu posameznemu delavcu in vsakega delavca meni, bodisi s tem, da sva si imenovala drug drugemu ime ali pa z besedami: „Gd. N. stiska roko gdu dr. Wilkenu iz Dunaja“. Kakor vidimo, nagovarja ameriški gospodar svoje delavce z besedico „mister“ t. j. gospod. Seveda je pa tudi omika kmečkega delavca v severni Ameriki precej višja nego pri nas.

Kot prave tipe (vzorke) ameriškega delavstva navaja Oetken dva mlada moža, s kojima je delal skupaj na neki farmi v Kaliforniji, — res prava vzora marljivosti in zanesljivosti za vsakega delavca. Gospodar farme je bil zelo bolehen in se je mogel le semtertje prikazati pri gospodarstvu, toda ta dva hlapca sta držala celo gospodarstvo v tako lepem redu, sta izpolnjevala svoje dolžnosti s tako skrbjo in energijo in sta ravno to zahtevala tudi od svojih tovarišev s tolikim povdarkom, da je šlo gospodarstvo izvrstno naprej. Točno ob 4. uri zjutraj sta vstala Dean in

Alvah (tako jima je bilo ime) in takoj poklicali svoje tovariše. Devet minut pred 5. so bili hlevi osnaženi, konji nakrmljeni in okrtačeni, krave pomolzene in oskrbljene, vozovi pripravljene, orodje in vprega za čez dan pripravljena, z eno besedo, vsa mala dela so bila končana. Zdaj se oglasi zvonček za k zjutreku. Ta traja največ 15—20 minut in takoj potem hite vsi po zgledu preddelavcev na glavno dnevno delo. Prišedši do polja se loti vsak z največjo pridnostjo svojega posla in dela brez prenehanja do blizo poldneva. Kaka šaljiva beseda tu pa tam za vspodbudo, za silo tudi kratka povestica je dovoljena, a nikdar ne sme razgovor prekinuti dela. Delo se konča toliko pred poldnevom, da pridejo delavci 10—15 minut pred 12. domu, da morejo opraviti mala dela (krmljenje in dr.) in da morejo vsi delavci umiti, okrtačeni in počesani točno ob 12. uri vstopiti h kosilu. Ob 1. se delo spet prične. Ob 7. uri je delopust, t. j. glavno dnevno delo je končano. Ko je vsakdo dokončal še potrebna postranska dela in je živina vsa lepo osnažena, gredo ob $\frac{3}{4}$ 8. k večerji in ob 8. uri se zbero možje skupaj, da se pogovore o kakih kmetijskih zadevah, eden bere naprej kmetijske liste ali kaj zabavnega itd. Zadnji čas ob $\frac{1}{2}$ 10. gredo k počitku. Najstarejši delavec pa obhodi, predno se vleže, še enkrat vse hleve in celo domačijo, skrbno motreč, da li je vse v redu.

Pri tem dnevnem redu se nihče ne čudi da je čas za obede precej omejen. Vse ameriške farme se strogo drže pravila, da se je samo trikrat na dan in sicer ob natanko določenem času, ki se ga drže na minuto natančno. Vmes se razven vode ne sme ničesar uživati ne doma, ne na polji. Zato so pa oni trije obedni obilni in hrana zelo tečna: meso, krompir, zelenjava, močnate jedi, sadje, kruh in puter, te jedi prihajajo v raznih oblikah na mizo zjutraj,

opolodne in zvečer. Juha, ki je pri nas dostikrat glavna reč, je v Ameriki redka prikazen, zato tudi v mnogih ameriških hišah žlic niti nimajo. Ker ni tekočih jedil, zato je tudi ameriški obed tako urno končan, pa tudi ameriški delavec je vsled bolj suhe hrane bolj vstrajen za delo, ker znano je, da preveč tekoča hrana napravi tudi človeka bolj „vodenega“ za delo.

Glavni vir moči in zdravja pa ima Amerikanec v zmernosti, v zdržnosti od alkoholičnih pijač — naj bo že vino, pivo ali žganje — ki se v Ameriki ceni tako visoko, kot malokje na svetu. Zmernost pospešuje varčnost, boljša življenje, zdravje in telesno silo.

Posameznih točk nočemo primerjati z našimi slovenskimi šegami in navadami, ker ni posebno težko izvajati posledic, kje nam more biti Amerikanec lep vzgled in vzor za posnemanje.

Bistričan.

Svetovna razstava v St. Louis-u v Ameriki.

Praktični in podjetni Amerikanci kažejo na svetovni razstavi v St. Louisu zopet svetu, kaj premore razum in vstrajna delavnost, ob enem pa, kako velikanske zaklade ima kmetijstvo v živinoreji in praktičnem izdelovanju mleka. V velikanskem poslopju za kmetijstvo ima mlekarški oddelek 30.000 kvadratnih čevljev prostora.

Središče mlekarsko - gospodarskega oddelka je velika vzorna

mlekarna. Po zadnjih statističnih izkazih zjedinjenih držav, je znašala vrednost mlečnih izdelkov letno nad 472 milijonov dolarjev, mej tem ko je znašala skupna vrednost pšenice 370 milijonov. Vzorna mlekarna je 180 čevljev dolga in 20 čevljev široka. Stene so iz samega stekla, tako da imajo obiskovalci priliko natančno opazovati izdelovanje mleka, bodi si v sir ali surovo maslo.

Vsi vhodi in oddelki mlekarne so dobro zaprti, da ne morejo muhe blizu. Vsaki dan se porabi 5000 litrov mleka za sir in sicer le z najnovejšimi modeli in mlekarskimi stroji.

Praktično se predstavljajo najboljše metode (načini) kako je ravnanje z mlekom, kako čistiti posode in kako se mleko pasterizuje.

V posebnem oddelku poleg uzorne mlekarne, se nudi občinstvu prilika, poskusiti mlečne izdelke, kakor: surovo maslo, smetano, sir in mleko.

D o p i s.

Videm ob Savi. Naša šolska loterija prav dobro napreduje. Srečke se še dobijo po kroni. V kratkem začne loterijski odbor sestavljati listo dobitkov. Tiste trgovce, tovarnarje, obrtnike in posestnike, ki hočejo konkurirati z svojim blagom, opozarjamo, naj blagovolijo nemudoma vposlati cenike na loterijski odsek na Vidmu.

Priporočila se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov.
Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

»Kmetijsko društvo v Vipavi«

ima na prodaj še 3000 amer. ključev R. portalis za suho cepljenje sposobnih po 14 kron za tisoč, do 20 000 amer. ključev za bilfanje po 5 kron tisoč, 350 kom. cepljenih trti bel. burgundec in 400 komadov silvanca po 20 vin. kom. 221 6—3

1000—1200 jablanovih debelc

dobre vrste cepljene 2—3 leta stare. Cena od 40—60 vin. postaja Škofja Loka. — Marija Jenko, Lipca pri Škofji Loki.

Najbolje istersko vino

prideluje se, kakor znano, v Tinjanu.
Kdor hoče to izborno kapljico kupiti, naj se obrne direktno na „Tinjansko društvo za štednjo i zajmove“ ali pa na upravitelja tega društva gosp. Šime Defar v Tinjanu.

206 20—10

Zahtevajte

v svoj prid vselej

pristno Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo

samo v zavojih z varstveno znamko župnika Kneippa in z imenom Kathreiner ter se skrbno izogibajte vseh manj vrednih posnemkov.

Patentovano samotvorno

orodje za škropljenje „Syphonia“

za vinograde, za hmeljske nasade, za pokončevanje škodljivcev na sadnem drevju, v odstranjevanje bolezni na listju, za pokončevanje grenkuljice in divje gorčice itd.

Samotvorna, nosljiva

brizgalnica ^{tudi} kotlom iz bakra

za 10 ali 15 litrov tekočine z ali brez priprave za mešanje s petrolejem in samotvorne

vozne brizgalnice

izdeluje in prodaja kot špecijaliteta 217 6—6

PH. MAYFARTH & Co.

tovarna poljedelskih strojev, posebna tovarna za vinske stiskalnice in strojeve za vporabljenje sadja.

Dunaj II., Taborstrasse št. 71.

Obširni ilustrovani ceniki brezplačno. Zastopniki prodajalci se radi sprejmo.

222 6—5

C. kr. priv.
pred ognjem in tatovi varne
blagajne
 prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic
M. Adlersflügel
 založnik Raiffeisnovih posojilnic
 Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.
 210 24-10

Patentovane sprave za žveplanje trt
 enostavno i duplo delajoč
SKROPILNICE PROTI
PERONOSPORI
 TER VSE POTREBNE
 VSAKOVRSNE POLJEDELSKE I VIENOGRADARSKE STROJE,
 prodaja v najboljši izvršitvi,
JG. HELLER NA DUNOJU
 II. Praterstrasse 49
 Zastopniki se iščejo! Ceniki brezplačno.
 212 20-9

Karol Kavšeka nasled.
Schneider & Verovšek
 trgovina z železnino in zaloga poljedelj. strojev
 Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.
 223 x-2 priporočata:
Pristne ameriške kosilne stroje,
stroje za
preobračanje
in grabljenje
mrve iz tovarne
 Mc. Cormik iz Chikage
 najboljše in najnovejše, kar se do sedaj dobi.

Novi motorji na bencin
 ameriškega in angleškega sistema, izdelki prve
 vrste za rokodelce in kmetijo.
Najnovejša vrtila, mlatilnice,
trierje, čistilnice za žito in sploh
vse stroje za poljedeljstvo.
 Najboljše blago! Nizke cene!
 Slovenske cenike pošljamo na zahtevo brezplačno!

Nad 360.000 v rabi! **Nad 600 prvih odlikovanj!**

Delniška družba Alfa-Separator
 Zaloga za južne dežele:
 v Gradcu, Annenstrasse 26.
 Prosim berite! Prosim berite!

Popolne oprave za mlekarne na roko **in na silo: Aparate in posode.**

Radovoljno Vam potrdim, da so od Vaše cenjene tvrdke za našo mlekarno postavljeni stroji, in mlekarske oprave sploh najboljše kakovosti in nas v vsaki svrhi popolnoma zadovoljujejo. Z opravičenim ponosom se zato lahko sklicujete na tukajšno mlekarsko opravilo, katera se gotovo lahko prišteva k najmodernejšim delovršbam.
 Spoštovanjem

Deželna mlekarina in šola za sirarstvo
 v Kromerizu, Moravsko.
 Kromeriz, dne 20. maja 1903. **Anton Liska, l. r. ravnatelj.**